

Limba și literatura română

Caietul elevului

pentru clasa a VI-a

Timpul de lucru este de 50 de minute.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

SUCCESE!

Citește cu atenție textul de mai jos, pentru a rezolva corect cerințele formulate.

Să nu vă mirați dacă vă spun că eu am călătorit în cosmos înaintea tuturor. Iuri Gagarin s-a tot rotit în jurul Pământului, americanii au dat o fugă pe Lună, apoi și ei, și alții au trimis mașinăriile lor pe aici, prin vecini: Marte, Jupiter...

Eu am fost acolo, în adevăratul Cosmos, cel plin de sori și supernove, înaintea lor.

Iată cum s-a întâmplat: eram la vârsta la care memoria începe să se înfiripe, creierul meu de copil își meșterea sertărașele în care urmau să se așeze fulgii amintirilor viitoare, aveam, deci, cam trei-patru ani. Mama, strașnică gospodină, care declara război pe viață și pe moarte oricărei firimituri ce cuteza să părăsească masa și să se ascundă în covorul de iută, devenea uragan de gradul 5, în zilele de curățenie, adică la sfârșit de săptămână, sâmbăta.

Sâmbetele trebuia să te ascunzi, să dispari sau, cel mai sigur, să te refugiezi în camerele bunicilor (locuiam cu toții în aceeași curte, pe șoseaua Colentina). Aveau întotdeauna curmale dulci și sirop de cireșe amare.

Dar în acele zile de curățenie se întâmpla ceva magic pentru copilul care eram: dintr-o cutie mare de carton se ivea un obiect, cam cât mine de lung, semănând oarecum cu un elefant, fiindcă avea o trompă lungă, lungă și o coadă subțire, subțire, pe care mama o fixa într-o priză. Apuca trompa aceea ciudată, apăsa pe un buton și începea o huruială infernală – fugeam imediat la bunici, să nu mi se întâmple ceva rău, dar, mai ales, pentru curmale... Buni, ce se aude? am întrebat, iar ea mi-a spus doar atât: e Racheta! La vârsta aceea, eu am înțeles e racheta, nu știam rostul majusculilor, încă, și – oricum – majusculele nu se aud. Atât mi-a trebuit: creierul meu, încă necopt, a început să trepideze și să trimită scânteii de gânduri în visele nopților: racheta, racheta...

Nu știu cum s-au legat întâmplările, dar, într-o zi de sâmbătă, mama a scos elefanțelul din cușca lui de carton, i-a pus vârful cozii în priză, apoi a ieșit din cameră, chemată de alte treburi, mai importante. Nu am stat prea mult pe gânduri: am încălecat pe rachetă, am apăsat acel buton și... am zburat în Cosmos! Este prima mea „amintire” clară din această viață: cum zburam și nu mă uitam înapoi, doar înainte, tot înainte, sus, tot mai sus, cum am trecut în viteză pe lângă cele douăsprezece lebede și pe lângă Moș Crăciun cu sania și renii lui, apoi mai sus, tot mai sus, până m-am împiedicat în covorul fermecat al lui Aladin...

— Marinuța, puiule, ce s-a întâmplat?

Eram trântită pe jos, pe covorul de iută, iar lângă mine Racheta huruia îngrozitor. Am zâmbit în sufletul copilului de patru ani și am păstrat acel secret doar pentru mine: zburasem în Cosmos!

Marina Petgar, În Cosmos

1. Notează două obiecte întâlnite de fetiță în zborul ei. 6 puncte

2. Încercuiește varianta corectă de răspuns. 4 puncte

În zilele de curățenie, mama îi pare fetiței:

- a. o furtună;   b. o tornadă.   c. un uragan.   d. un taifun

3. Notează bunătățile care o atrag pe fetiță în casa bunicilor. 4 puncte

4. Scrie o idee principală/secundară pentru fragmentul marcat în text. 6 puncte

5. Subliniază varianta cu care ești de acord, justificând alegerea, într-un text de două-trei enunțuri. 10 puncte

Cred că fetița a zburat/nu a zburat în Cosmos.

Justificare:

6. Asociază, prin săgeți, elementele din cele două coloane, pentru a obține comparații. 4 puncte

steluțele

● ca o săgeată

norii

● precum un glob de aur

soarele

● asemenea unor licurici

racheta

● precum barba lui Moș Crăciun

7. Încercuiește A (adevărat) sau F (fals) pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos. 4 puncte

● Numărul literelor este egal cu numărul sunetelor în cuvântul *cireșe*. **A/F**

● Cuvântul *racheta* conține 7 litere și 5 sunete.

A/F

8. Ordonează alfabetic următoarele cuvinte din text: *memoria; mama; magic; Moș; mare; majusculele.* **6 puncte**

9. **Selectează, din fragmentul** *Am zâmbit în sufletul copilului de patru ani și am păstrat acel secret doar pentru mine: zburasem în Cosmos!* **două verbe la timpuri diferite, precizându-le. 6 puncte**

<i>Verbul selectat</i>	<i>Timpul verbului selectat</i>

10. **Scrie, cu litere, următoarele numere: 4 puncte**

• 16 _____; • 57 _____

11. **Alcătuiește o propoziție negativă, în care substantivul raketă să fie atribut. 6 puncte**

12. **Rescrie enunțul de mai jos, corectând greșelile de orice natură. 10 puncte**

mama nea învățat să fim respectoși cu oameni în vârstă și săi ascultăm.

13. **Redactează, pe o foaie separată, un text, de minimum 80 de cuvinte, în care să relatezi o amintire din copilăria ta. 20 puncte**

Punctajul pentru compunere se acordă astfel:

- conținutul compunerii – 12 puncte
- redactarea compunerii – 8 puncte (marcarea corectă a paragrafelor – 1 punct; coerența textului – 1 punct; proprietatea termenilor folosiți – 1 punct; corectitudinea gramaticală – 1 punct; claritatea exprimării ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; respectarea normelor de punctuație – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct)

Notă! Compunerea nu va fi precedată de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 80 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

• Textul literar. Tiparul textual narativ. Naratorul-personaj. Textul nonliterar • Diftongul. Triftongul. Hiatul • Despărțirea în silabe • Sensurile cuvintelor • Sinonimele și antonimele • Omonimele. Cuvintele polisemantice • Scrisoarea • Interculturalitate. Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni • Evaluare

Citește cu atenție textele următoare, pentru a rezolva corect cerințele formulate.

(asigură-te că înțelegi sensul tuturor cuvintelor; dacă întâmpini dificultăți, consultă DEX)

TEXTUL I

— Așadar, de unde sunt? De unde mă trag? l-am întrebat într-o zi pe bunicul meu, Dumitru, octogenar, dar încă verde, cu mersul mai încet și mai apăsător.

Se sprijinea de un baston cu mâner din metal, mie îmi plăcea să cred că era din argint... Știam că îmi face plăcere să povestească încă o dată istoria familiei noastre.

— Ești bucureșteancă, dar nu din buricul târgului, ci, dimpotrivă, de la periferia lui, dintr-o fostă mahala, începe el povestea.

Mergeam amândoi pe trotuar, oprindu-ne din loc în loc, „să ne odihnim nițel”.

— Curtea noastră a fost stabilită de Polixenia Rădulescu, marea proprietăreasă de terenuri de la marginea – de atunci – a Bucureștilor, a continuat bunul meu. Ea și-a parcelat moșia și a vândut-o, bucată cu bucată, celor care voiau să se apropie de capitală, la începutul secolului XX. Asta voiau și strămoșii mei așa că au cumpărat două loturi alăturate, pe ulița care avea să devină Colentina, după ce s-a numit 1 Mai și Republicii, și după ce a fost chiar și bulevard. Denumirea asta, bulevard, era prea ostentativă, prea pretențioasă pentru drumul pietruit între timp, dar fără canalizare, așa că i s-a scurtat din nas și a devenit șosea.

Trebuie să știți de la început: curtea copilăriei mele se învecina, la stânga ei, cu tărâmul Zmeului, iar la dreapta, cu tărâmul Raiului. Ciudat, nu?, cum mi-a fost dat să nimeresc între Bine și Rău, ca în basmele adevărate (oare vreun basm poate fi adevărat?).

Deci, în tina și în tihna mahalalei răsăritene a Bucureștilor, s-au fost cumpărat două parcele alăturate. Aici s-a întemeiat o gospodărie mare, cu mulți membri, cu multe generații de copii, printre care eu aveam să fiu cea mai mică. Iar vecinii noștri, Dumnezeule mare! cu povești de viață cât o sută de telenovele!

Cel din stânga avea curtea plină de câini, care de care mai mare, mai lățos și mai lătrător. Când începea unul să latre, se porneau toți, să te ții hărmălaie! Era inutil să strige la ei stăpânul, un bătrân cu nume rusesc, rămas în țară după război, ademenit de o frumoasă mahalagioaică de-a noastră. Ea a murit curând după ce s-au căsătorit, iar el, fără copii, s-a înconjurat de câini care s-au tot înmulțit, de nu mai încăpeau în curte... La gardul care ne despărțea, o mătușă a mea, tanti Gigi, plantase trandafiri, dar nu se putea bucura de ei, că haita vecinului se năpustea prin gard, mai-mai să-l rupă, scuipând bale și arătându-și colții puternici ori de câte ori careva dintre ai noștri voia să culeagă un fir-două. Cu stăpânul javrelor nu se putea discuta, o lua pe rusește, făcându-se că nu

înțelege ce i se spune. Vorbea, rareori, doar cu bunicul meu, Dumitru, care fusese soldat în Primul Război Mondial (prinsese câteva cuvinte și expresii rusești), avea și o decorație, iar vecinul-rus îl stima pentru eroismul dovedit pe front.

În schimb, în dreapta curții noastre, Raiul pe pământ! Ce livadă, cu toate soiurile de pomi, din care aveam voie să luăm oricând, oricâte fructe! Ce iarbă mătăsoasă, în care stăteam culcată, cu o carte în mână! Ce straturi cu flori deschizându-și petalele, rânduri-rânduri, de la primăvăraticele zambile la tufănelele de toamnă! Ce zmeură parfumată! Câte locuri de jucat v-ați ascunselea, toate aceste minuni erau la dispoziția noastră, prin bunătatea soților Iorgu, care, neavând copii, ne "adoptaseră" pe noi și ne primeau cu dragoste la orice oră din zi sau din noapte. Nu știu ceilalți, dar eu am profitat din plin de găzduirea lor. Mai ales că aveau și o bibliotecă bine înzestrată, de unde îmi alegeam cărți, în vacanțe. (...)

Marina Petgar, De unde sunt?

TEXTUL II

Zona de nord-est a Bucureștiului, cartierul Colentina, începe de la intersecția bulevardului Lacul Tei cu strada Doamna Ghica. În 1901, aici este o comună de sine stătătoare, inclusă în județul Ilfov. Planul cadastral din 1911 arată șoseaua care leagă periferia capitalei de sat, râul Colentina (încă neasanat) și mai multe terenuri parcelate, neconstruite. În 1934, aici se avansează mult cu ridicarea caselor și a altor clădiri. Doi ani mai târziu, începe proiectul de asanare a lacurilor, în două etape: Băneasa, Herăstrău, Floreasca și Tei – prima etapă (încheiată), Fundeni, Pantelimon și Cernica – a doua (nerealizată atunci). Proiectul este inițiat de primarul Dem. I. Dobrescu și de inginerul Nicolae Caranfil, directorul Uzinelor Comunale București. Inginerul Dorin Pavel proiectează o centrală electrică lângă lacul Fundeni. În 1938, lucrările se opresc, urmând a fi continuate 30 de ani mai târziu pe baza planului inițial, cu unele modificări.

„Pe Colentina nu circula decât tramvaiul 1 care întorcea la Biserica Sfântul Dumitru, acolo întorcea tramvaiul, deci de la Sfântul Gheorghe mergea până acolo. Era pavată cu piatră cubică Șoseaua Colentina – asta, în 1930 – cu piatră, bolovani, dar pe timp de ploaie era noroi. Colentina s-a modernizat așa de-abia în anii 1944-45. Până atunci, până la calea ferată – că se trecea calea ferată –, din centru până acolo era oarecum modernizat. Dar de acolo până ieșea afară din București, era noroi. Mai era și râul Colentina și strada nu era pavată.”

Și cu ce se circula pe acolo?

„Pe jos. Tramvaiul a fost pus în circulație în 1932 - '33, cam așa, s-a prelungit linia 1 de tramvai de la Sfântul Dumitru până pe strada Opanez, nu până unde este acum. Acuma merge mai departe, până la depou. A funcționat linia asta până acolo, până prin anii '50 și ceva.”

Dar canalizare era? Curent electric?

„Canalizare s-a făcut târziu, poate să fie de vreo 30 de ani, canalizare pe strada mea. Eu am stat pe strada Silistra, după cum îi spunea... iar Colentina s-a modernizat târziu, prin anii '50 și ceva, până atunci înnotai în noroi. Curent electric era doar pe stradă. Curentul electric s-a introdus pe stradă

În 1932-'33, până atunci nu era curent electric pe străzile laterale. Pe strada Colentina era curent, dar mahalaua Colentina nu era modernizată. S-a modernizat, târziu, după război. Până la strada Gherase se putea merge pe trotuarele care erau oarecum pavate cu dale de beton. Dar de acolo mai departe mergeai pe piatră, pe bolovani sau prin noroi. Era un pod peste râul Colentina... nu știu câte căruțe au căzut, fiindcă s-a rupt podeaua de lemn și mai cădeau acolo... Îmi aduc aminte, când a fost cu alarmele... Prin '40-'44, când a început bombardamentul american... Nu era podul acesta de azi, era un pod de lemn. Și se dădea alarmă acolo, fugea toată lumea peste gârlă și se ducea afară din București. Se termina alarma, veneai în București, înapoi."

Erau și adăposturi împotriva bombardamentelor sau se duceau în câmp?

„Nu!... care cum putea, ba cu o căruță, ba cu o trăsură, că trăsuri erau pe timpul ăla, mașini mai puține. Iar restul... chiar eu aveam în curte o groapă, un fel de adăpost, dacă venea bomba acolo toată groapa o spulbera. De la râul Colentina încolo era câmp, chiar i se spunea comuna Colentina”.

Adaptare după Călăuze prin Bucureștiul vechi (XXV) - interviu de Silvia Iliescu, 2008, cu Nicolae Petrescu Badea (sursa: www.rador.ro)

(*Nicolae Petrescu Badea s-a născut în 1919 în București, în familia unui comisar de poliție. A copilărit în cartierul Colentina-Doamna Ghica. A mers la școală în centru, la Institutul Francez, apoi la Liceul Gheorghe Lazăr, pe care l-a absolvit în 1938)

Textul literar. Tiparul textual narativ. Naratorul-personaj.

Textul nonliterar

① Bifează, în tabelul de mai jos, căsuța potrivită pentru a arăta cărui text îi corespunde fiecare dintre afirmațiile date.

<i>Enunțul</i>	<i>A</i> textul I	<i>B</i> textul II	<i>C</i> ambele texte	<i>D</i> niciun text
Textul se referă la modernizarea unui cartier bucureștean, din sudul capitalei.				
În text este menționată cumpărarea terenului necesar construirii unei gospodării.				
Textul se referă la cartierul Colentina.				
Textul este un interviu.				

LIBRIS | Web no books

6 Subliniază varianta corectă, motivând alegerea prin valorificarea informațiilor din textul I.

• Fetița vorbește / nu vorbește cu stăpânul câinilor, deoarece

• Fetiței îi place / nu îi place să meargă la soții Iorgu, pentru că

7 Stabilește înțelesul următoarelor cuvinte din textele date:

• (să te ții) *hărmălaie*:

• (proiectul este) *inițiat*:

8 Încercuiește varianta corectă de răspuns.

În textul I, naratorul este:

a. un bătrân rus.

c. o fetiță.

b. domnul Iorgu.

d. bunicul fetei.

9 Extrage două secvențe, din textul I, prin care să evidențiezi narațiunea la persoana I.

10 Încercuiește varianta corectă de răspuns.

Proiectul de asanare a lacurilor formate de râul Colentina începe în anul:

a. 1936.

b. 1934.

c. 1911.

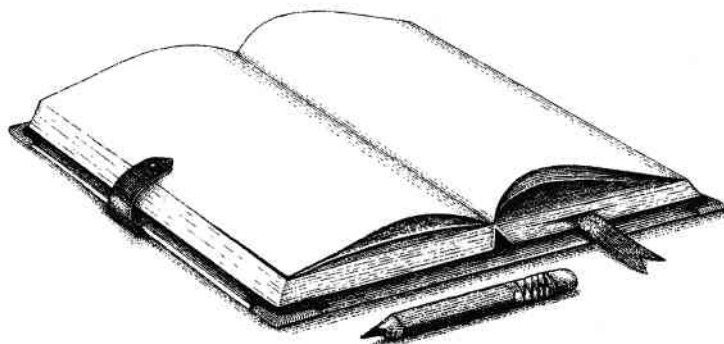
d. 1901.

11 Încercuiește A (adevărat) sau F (fals), justificând alegerea cu o secvență din textul II.

Textul nonliterar oferă informații care pot fi verificate.

A/F

Justificare:

12 *Lucru în echipă.* Transformați textul narativ de mai jos într-un text nonliterar. Apoi comparați textul vostru al altor echipe și discutați modificările efectuate.

Într-a unsprezecea zi din luna cireșar a celui an secetos, 1486, când soarele nu apucase încă să urce pe cer, preamăritul voievod și domn, a purces cu oaste numeroasă, ca la opt mii de capete, împotriva taberei otomane. Turcii însă erau ca frunza și iarba, vreo paisprezece mii de capete, mai ales ieniceri. Dar moldovenii au luptat cu îndârjire nemăsurată și au distrus corturile turcești, tăind în dreapta și-n stânga tot ce era viu. Peste tot locul era o văitare și o larmă ce nu se poate cuprinde în cuvintele obișnuite.

Diftongul. Triftongul. Hiatul

1 *Colorează petalele care conțin cuvinte cu diftong.*

